

แรกมีลูกโลกและแผนที่สอนในราชสำนัก เจ้านายเล็ก ๆ สนพระทัยมาก

แต่สตรีในราชสำนักไม่พอใจที่เห็นสยามเป็นจุดเล็ก ๆ?!

เมื่อ พ.ศ. 2405 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ทรงว่าจ้างแอนนา เลียวโนเวนส์ มาสอนหนังสือแก่พระเจ้าลูกยาเธอ พระเจ้าลูกเธอ พระมเหสี และเจ้าจอม ในพระบรมมหาราชวัง

แอนนาได้สอนหนังสือแก่พระราชโอรสและพระราชธิดาในรัชกาลที่ 4 หลากหลายวิชา หนึ่งในวิชาที่ได้รับความสนใจมากที่สุดคือวิชาภูมิศาสตร์และดาราศาสตร์ ด้วยตามประสาของเจ้านายวัยพระเยาว์ก็ทรงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโลกไปต่าง ๆ นานาตามจินตนาการ แอนนาต้องอธิบายซ้ำแล้วซ้ำเล่าว่าสัณฐานของโลกมิได้แบนราบหรือเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยม

จินตนาการของเจ้านายเล็ก ๆ เป็นเรื่องที่น่าเข้าใจได้ไม่ยาก เพราะความคิดและจินตนาการเหล่านั้นมาจากการ์ตูนที่ทรงศึกษาหนังสือไทยคือ "ไตรภูมิโลกวินิจฉัย" ที่มีความเชื่อเกี่ยวกับโลกมนุษย์ สวรรค์ และบาดาล แอนนาได้ฟังเรื่องเล่าที่เธอคิดว่าน่าพิศวงมากมาย เช่น เรื่องเต่าตัวใหญ่นอนหนุนโลกไว้ และมีปลาที่พ่นน้ำมหาสมุทรปั่นป่วน ทว่าแอนนาไม่ได้โต้เถียง และรับฟังอย่างสนใจ

ต่อมา แอนนาจึงได้กราบบังคมทูลรัชกาลที่ 4 ขอพระราชทาน "ลูกโลก" และ "แผนที่" มาใช้ในการสอนหนังสือ ซึ่งพระองค์ก็พระราชทานให้ตามที่ขอ รัชกาลที่ 4 มีรับสั่งให้ช่างเอาแผนที่ใส่กรอบทองหนาและหนัก วางบนแท่นกลางห้องเรียน เจ้านายเล็ก ๆ ทรงตื่นเต้นอย่างมากเมื่อเห็นของสองสิ่งนี้

เจ้านายเล็ก ๆ สนุกสนานกับการเรียนภูมิศาสตร์และดาราศาสตร์มากขึ้นเพราะอุปกรณ์ประกอบการสอนของแอนนา ต่างก็ทรงพากันมุงดูลูกโลกอย่างสนพระทัย ทรงยินดีกับความรู้ใหม่ที่ว่าโลกหมุนไปในห้วงอวกาศ เจ้านายเล็ก ๆ บางพระองค์ทรงกระตือรือร้นเหมือนอย่างนักสำรวจหาขั้วโลกเหนือ ต่อมาแอนนายังได้สอนภูมิศาสตร์อียิปต์ อธิบายแม่น้ำไนล์ และการเดินทางในดินแดนทะเลทรายที่เธอเคยไปเยือนมาแล้ว

อย่างไรก็ตาม บุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่สนอกสนใจ "ลูกโลก" และ "แผนที่" ไม่แพ้กันก็คือสตรีในราชสำนัก มีบันทึกว่า

"ตลอดเวลาเก้าวัน แอนนาต้องอธิบายเรื่องภูมิศาสตร์และดาราศาสตร์แก่ผู้หญิงในราชสำนักที่พากันมาเป็นหมู่ ๆ พวกเขาไม่พอใจนักที่เห็นประเทศสยามถูกย่อไว้เป็นเพียงจุดเล็ก ๆ บนโลกอันใหญ่โต สิ่งเดียวที่ทำให้พวกเขาสบายใจคือ ประเทศอังกฤษซึ่งเป็นประเทศของครูผู้สอนยังเล็กกว่าประเทศสยาม"

บรรดาสตรีในราชสำนักเป็นกลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้เรียนหนังสือกับแอนนา มักจะแหวะเวียนมาดูแอนนาสอน แต่ไม่สู้จะเรียนจริงจังเหมือนเจ้านายเล็ก ๆ มีเพียงเจ้าจอม-เจ้าจอมมารดาบางคนที่ตั้งใจเรียนกับแอนนา

นนา เช่น เจ้าจอมมารดาช่อนกลิ่น ทว่าหลังจากหายตื่นตื่นกับ "ลูกโลก" และ "แผนที" แล้ว สตรีในราชสำนักบางคนก็ไม่ได้ย่างกรายไปที่ห้องเรียนอีก

อ้างอิง : มากาเร็ต แบนดอน. แปลโดย กัณหา แก้วไทย. (2529). แอนนากับพระเจ้ากรุงสยาม ANNA AND THE KING OF SIAM. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บีเอส พรินติ้ง แอนด์ พับลิเคชั่น.

ภาพ : พระราชโอรสและพระราชธิดาในรัชกาลที่ 4 (จากซ้ายไปขวา) พระองค์เจ้าสว่างวัฒนา, พระองค์เจ้าสุนันทากุมารีรัตน์, พระองค์เจ้าอุไทยวงศ์ และพระองค์เจ้าอุณากรรณอนันตนรไชย (ภาพจากประชุมภาพประวัติศาสตร์แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว)

“แรกมีลูกโลกและแผนที่สอนในราชสำนัก เจ้านายเล็ก ๆ สนพระทัยมาก แต่สตรีในราชสำนักไม่พอใจที่เห็น

สยามเป็นจุดเล็กๆ?” [ออนไลน์] เผยแพร่วันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2563 เข้าถึงข้อมูลวันที่ 25

มีนาคม พ.ศ. 2564 จาก [https://www.facebook.com/SilpaWattanatham/posts/](https://www.facebook.com/SilpaWattanatham/posts/2648865171909525)

2648865171909525